

Kurikulum nove škole — istraživački izazov školskim pedagogima¹

Ana Sekulić-Majurec
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za pedagogiju

Sažetak

Mnogobrojne aktivnosti prosvjetnih vlasti ne dovode do suštinskih promjena škole, onih koje bi tu školu učinile osnovom novog društva. A u skladu s nekim novim pogledima na ulogu nastavnika (akcijski istraživač i reflektivni praktičar), kurikulum (su-konstruktivistički kurikulum), školu (zajednica koja uči) i sl. sve više se otvaraju mogućnosti uspostavljanja novog kurikuluma „iznutra”. Sve to bitno mijenja ulogu uprave i stručnih službi u školi.

Činjenica da je kurikulum odraz koncepcije škole i to ne samo one određene dokumentima prosvjetne politike već i koncepcije u smislu specifičnog *imagea* koji određuje svaka škola sebi, školskim pedagogima otvara široko područje istraživanja. U radu se polazi od promišljanja o tome koliko kurikulum neke škole odražava osnovne značajke društva, koliko mlade osposobljava za život u tome društvu? Zatim se raspravlja o mogućnostima propitivanja koliko kurikulum određene škole uvažava nove spoznaje i načine dolaženja do njih. Kao ne manje zanimljiva spominju se još neke mogućnosti istraživanja različite problematike vezane uz kurikulum škole. Posebno se elaboriraju slijedeća pitanja: Kako različiti sudionici odgojno-obrazovnog procesa shvaćaju i tumače kurikulum i koliko su u tome prisutne vrijednosti koje promiče novo društveno-političko uređenje?; Kako se ti sudionici osjećaju u školi i što se može učiniti kako bi se svi oni osjećali bolje?; Čemu sve učimo djecu u školi mimo onog što nam je propisano učiti ih?; Predstavlja li škola okruženje koje je za sve bitne sudionike jednako emocionalno zaštićeno kao što je intelektualno stimulativno?; itd.

Zaključak je rada da ova i brojna slična pitanja školski pedagogi moraju shvatiti kao ozbiljan istraživački izazov i odgovarajući na njih dati značajan prilog uspostavljanju kurikulumu svoje škole temeljenog na općeprihvaćenim vrijednostima hrvatskog društva i relevantnim znanstvenim spoznajama.

Ključne riječi: škola, kurikulum, istraživanja, školski pedagozi

Summary

CURRICULUM OF THE NEW SCHOOL — RESEARCH CHALLENGE FOR SCHOOL PEDAGOGUES

Ana Sekulić-Majurec
University of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences, Croatia
Department of Pedagogy

Numerous activities of educational authorities do not lead to quintessential changes of school; changes which should make that school the basis of the new society. According to some new viewpoints on the teacher's role (action

¹ U radu su velikim dijelom izložena neka osobna razmišljanja autorice o kurikulumu i njegovoj ulozi u društvu i školi. U literaturi je moguće naći autore koji o tome razmišljaju isto ili slično kao i one čija se razmišljanja posve drugačija od ovdje iznesenih.

researcher and reflexive practitioner); curriculum (co-constructed curriculum), school (learning community); etc., the new opportunities arise for establishing the new curriculum „from within”. All these considerably change the role of administrative and professional services in school.

The fact that curriculum reflects the conception of school, and not only the one determined by documents of educational policy, but also the conception as the specific *image* that each school creates for itself, opens a broad area of research for school pedagogues. This paper starts from considering the extent in which a school's curriculum reflects the basic features of society and qualifies young people for life in that society. Next, we discuss the possibilities of examining the extent in which the curriculum of a specific school takes into account new knowledge and means of its acquisition. Some other interesting possibilities in the research of various issues concerning the school curriculum are mentioned. The following issues are specifically elaborate: How do various participants in the educational process understand and interpret the curriculum, and what is the presence of values promoted by the new socio-political system?; How do these participants feel in school and what can be done for all of them to feel better?; What do we teach children besides the things that are designated to be taught?; Does the school represent an environment which is as much emotionally protected for all relevant participants as it is intellectually stimulative?; etc.

The conclusion is that school pedagogues must acknowledge these and numerous similar questions as a serious research challenge and, by answering them, significantly contribute to the establishment of their schools' curricula, based on the universally accepted values of Croatian society and relevant scientific conceptions.

Key words: school, curriculum, research, school pedagogues

1. Uvod

U posljednjih petnaestak godina naše društvo prolazi temeljitu preobrazbu kojom se iz totalitarnog, temeljenog na jednopartijskom sustavu, kojem je osnovna značajka ograničavanje slobode izbora, opredjeljivanja i vrednovanja preobražava u demokratsko, temeljeno na pluralizmu, kome je osnovna značajka poticanje slobode izbora, opredjeljivanja i vrednovanja (slika 1). Te se promjene, nažalost, nedovoljno odražavaju u našoj školi. U promišljanjima promjena koje valja uvesti u školu naše se prosvjetne vlasti uglavnom usmjeravaju na promjene vezane uz uspostavljanje novog plana i programa i njegovu realizaciju, a posve zanemaruju uspostavljanje novih odnosa u školi, onih primjerenijih demokratskom društvu.

Slika 1. Osnovne značajke totalitarnog i demokratskog društva

To je razlogom da je naša škola još uvijek zadržala osnovna obilježja škola totalitarnih društava. Istina je, u njoj je uvedeno nekoliko promjena, ali — sve su to zahvati više kozmetičke prirode, nešto kao lagani pentiment, premaz koji samo zamagljuje situaciju, a ne zahvati koji dovode do stvaranja posve nove škole, škole primjerene demokratskom društvu.²

Istodobno s odvijanjem suštinskih političkih promjena u našem društvu, odvijao se i sve brži razvoj spoznaja. Bogaćenje spoznaje već prelazi granice geometrijske progresije, znanje postaje nesavladivo, sve češće se javljaju dileme oko toga što predstavlja osnovne spoznaje u nekom području pa i nekoj znanstvenoj disciplini? Porast spoznaja prati i značajni porast tehničkih i tehnoloških mogućnosti ovladavanja tim spoznajama, koje ih čine dostupnima i raspoloživima širem krugu korisnika. I te se promjene, nažalost, nedovoljno odražavaju u našoj školi. Njihov brzi razvoj pokazuje da ne bi bilo dovoljno samo ih uvažavati u našim školama, već bi ih, kako bi nas škola osposobila za život u društvu znanja (Mijatović, 2005), trebalo i anticipirati.

Ovdje je spomenut samo mali dio promjena koje zahtijevaju suštinsku promjenu škole, njezine sveukupne filozofije, teorijskog utemeljenja i koncepcije. O tome je u nas već dosta pisano (Miljak, 1995;

² Potvrda tome je silni napor uložen u stvaranje „kataloga znanja” koji su kasnije preimenovani u Hrvatski nacionalni obrazovni standard. To može riješiti problem preobilnosti školskog gradiva, možda i olakšati ocjenjivanje, ali neće dovesti do potrebnih suštinskih promjena naše škole i odnosa koji u njoj vladaju.